

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1891. Andra Kammaren. N:o 2.

Tisdagen den 20 januari.

Kl. 12 på dagen.

§ 1.

Jemlikt kammarens den 17 i denna månad fattade beslut företogs nu val af tre ledamöter: att deltaga i talmansöfverläggningarne och blefvo dertill utsedde:

	Herr <i>Sven Nilsson</i> i Efveröd	med 207 röster,
	och " <i>F. L. S. Hederstierna</i>	" 125 "
	" <i>I. Lyttkens</i>	" 125 "

§ 2.

Vid derefter anställdt val af de två ledamöter, hvilka, jemte två ledamöter af Första Kammaren, skulle hafva inseende öfver Riksdagens kansli, blefvo dertill valde:

	Herr <i>E. A. Edelstam</i>
	och " <i>W. Walldén,</i>

hvardera med 203 röster.

§ 3.

Vidare företogs val af åtta ledamöter att jemte herr talmannen tillsätta kammarens tjenstemän och vaktbetjening; och valdes dervid:

	Herr vice talmannen <i>A. P. Danielson</i>	med 212 röster,
	" <i>E. G. Boström</i>	" 212 "
	" <i>C. Herslow</i>	" 212 "
	" <i>S. Nilsson</i> i Efveröd	" 212 "
	" <i>C. F. Winkrans</i>	" 212 "
	" <i>A. Gumælius</i>	" 131 "
	" <i>J. Johansson</i> i Noraskog	" 131 "
och	" <i>A. Persson</i> i Mörarp	" 131 "

§ 4.

Slutligen anställdes val af tre ledamöter att hafva vården om
Andra Kammarens Prot. 1891. N:o 2.

kammarens ekonomiska angelägenheter, dervid i sådant afseende utsågos:

Herr	<i>J. Johansson</i>	i Stockholm	med	208	röster,
	„	<i>J. H. Dieden.</i>		130	„
och	„	<i>N. Olsson</i>	i Ättersta	„	130 „

§ 5.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästförestående fyra §§ omförmälda val.

§ 6.

Herr vice talmannen *A. P. Danielson* hemställde, att kammaren, under förutsättning af herr talmannens medgifvande, ville besluta, att det tal, som herr talmannen nästlidne gårdag å rikssalen framförde till Hans Maj:t Konungen, skulle intagas i dagens protokoll.

Efter af herr talmannen i sådant afseende gifven proposition blef den af herr vice talmannen sålunda gjorda hemställan af kammaren bifallen, och skulle alltså det ifrågavarande talet här inflyta; varande detsamma af följande lydelse:

Allernådigste Konung! Eders Maj:t!

Enligt grundlagens anvisning begagnar Riksdagens Andra Kammare detta tillfälle att till Eders Maj:t framföra försäkran om sin undersåtliga vördnad och upprigtiga tillgifvenhet.

I uppgifvet ändamål att låta Andra Kammaren "alltid blifva ett uttryck af den rådande opinionen" infördes i vår nu gällande riksdagsordning det stadgande, att kammaren skulle hvar tredje år helt och hållet förnyas. I öfverensstämmelse härmed har under förra året val till återbesättande af samtliga platser i kammaren egt rum. Resultatet deraf tyckes, åtminstone i den viktiga national-ekonomiska fråga, som hos oss, likasom i andra länder, under en lång tid stått på dagordningen, bebåda från den nyvalda kammarens sida beslut, afvikande från dem, som under den senaste treårsperioden fattades. Huru vida åter dessa beslut jemväl skola blifva Riksdagens kan endast framtiden uppenbara; och möjligt är, att striden härom kommer att upptaga en måhända icke ringa del af kamrarnes tid och arbete, på samma gång, som den betänksamhet, hvilken kännetecknar den svenska Riksdagen, utan tvifvel kommer i alla händelser att utgöra ett säkert värn mot alltför häftiga omkastningar.

Men jemväl många andra lika viktiga frågor varda, såsom redan bekant är, föremål för den stundande Riksdagens pröfning. Vid behandlingen af dem alla skall omtanken om fosterlandets väl komma att utgöra den förnämsta grundvalen för Andra Kammarens rådplägingar och beslut.

Med varma välönskningar för Konung och konungahus anhåller kammaren att städse få vara omfattad af Eders Maj:ts konungsliga hägn.

§ 7.

Anmälades följande motioner af herr *E. Beckman* nemligen:

n:o 1, med förslag till lag om val till Riksdagens Andra Kammare; och

n:o 2, om ändrad lydelse af §§ 16, 17, 18 och 25 riksdagsordningen.

Dessa motioner bordlades.

§ 8.

Till bordläggning anmälades vidare:

1:o.

Riksdagens år 1890 församlade, revisorers berättelser:

a) angående riksbanken.

b) om granskningen af riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning; och

2:o.

Justitieombudsmannens embetsberättelse samt tryckfrihetskomiterades berättelse.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 1,15 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Fredagen den 23 januari.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll vid sammanträde med de ledamöter af Riksdagens Andra Kammare, hvilka blifvit utsedde att jemte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjening, hållet den 20 januari 1891.

De kammarens ledamöter, hvilka vid denna dag hållet plenum erhållit uppdrag att, jemte herr talmannen, tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjening, sammanträdde omedelbart efter slutadt plenum i kammarens kansliokal för fullgörande af nämnda uppdrag. Dervid beslöts till en början, att kanslitjenstemännens antal skulle bibehållas oförändradt, sådant det under senaste riksdagarne varit, och att det för tjenstgöring vid kammarens protokoll utaf deputerade vid 1875 och 1888 års riksdagar stadgade arbetssätt skulle jemväl vid innevarande riksdag tillämpas. I anledning af derom väckt fråga beslöto deputerade vidare att till kammarens kännedom låta i detta protokoll anteckna, att, derest i afseende å kammarens diskussionsprotokoll någon af kammarens ledamöter skulle finna anledning till anmärkning mot det sätt, hvarpå vederbörande notarie fullgjort sitt åliggande, deputerade funne önskligt, att anmälan härom måtte hos kammarens sekreterare framställas.

Sedan de inkomna ansökningarna genomgåts, antogo deputerade till tjenstemän i kansliet följande personer, hvilka samtliga vid senaste riksdag varit hos kammaren anstälde, nemligen

till notarier:

e. o. kanslisten *C. N. Sandström*,
notarien, vice häradshöfdingen *C. O. Erickson*,
auditören *R. Thorell*,
t. f. registratorn *J. Stenfelt*,
revisorn, vice häradshöfdingen *F. A. Liljesköld*,
vice häradshöfdingen *A. A. Grape*,
revisorn *A. A. Hernansson*,
auditören *E. Martin*,
kammarskrifvaren *E. V. Söderstedt*,
amanuensen fil. kand. *A. Norén*,
amanuensen fil. doktor *J. W. Kjellberg*,
amanuensen *Th. E. Engelhart*,

vice häradshöfdingen *E. Lundgren*,
 filosofie kandidaten *E. Thyselius*,
 vice häradshöfdingen *G. Berggren*,
 filosofie kandidaten *S. Clason*,
 filosofie kandidaten *J. Johansson*,
 filosofie kandidaten *C. Lundgren*,
 vice häradshöfdingen *Hj. Nehrman*,
 filosofie kandidaten *G. Aman Nilsson*, och
 vice häradshöfdingen *E. Nathorst Böös*,
 utaf hvilka *Sandström*, *Erickson*, *Thorell* och *Stenfelt* skulle tjenstgöra såsom reviderande notarier;

till förste kanslist:

hofintendenten, *R. W. O. m. m. Thor Zellinger*;

till registrator:

postkontrollören *F. Amnér*;

samt till kanslister:

kammarskrifvaren *C. G. V. Boije af Gennäs*,

revisor *N. H. Håkansson*,

e. o. kanslisten *C. Burman*,

vice häradshöfdingen *R. Öhnell*,

amanuensen *Otto Ohlson* och

amanuensen *G. Hagbergh*,

och skulle här antecknas, att ofvanbemälda *Zellinger*, *Amnér*, *Boije af Gennäs* och *Hagbergh* på särskild anmodan redan den 15 i denna månad inträdt i tjenstgöring hos kammaren.

Vaktmästare hade till ett antal af tolf vid senaste riksdagen varit hos kammaren anstälde; och sedan detta antal ansetts böra bibehållas jemväl vid innevarande riksdag, blefvo nu till vaktmästare antagne: *G. Malmberg*, *C. E. Thour*, *A. G. Lind*, *C. G. Fastin*, *A. W. Nilsson*, *A. P. Carlsson*, *E. G. Olsson*, *G. Lindahl*, *A. P. Ström*, *C. J. Johansson*, *J. E. Beijer* och *A. Lithander*, bland hvilka *Malmberg* anställdes såsom förste vaktmästare och *Thour* skulle ombestyras utdelningen af ankommande postförsändelser; och skulle i sammanhang härmed antecknas, att samtliga de antagne vaktmästare med undantag af *Johansson* börjat tjenstgöra hos kammaren redan den 15 i denna månad, samt att från nämnda till och med innevarande dag jemväl kammarens förste vaktmästare *G. Larsson* hos kammaren tjenstgjort såsom vaktmästare.

Som ofvan

A. E. J. Johansson.

§ 2.

Anställdes jemlikt derom förut fattadt beslut, val af ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten, och blefvo dervid utsedde till

ledamöter i konstitutionsutskottet:

	Herr	<i>J. Bengtsson</i> i Gullåkra,	
		<i>A. G. Björkman,</i>	
		<i>N. Boström</i> i Bodbyn,	
		<i>M. Dahn,</i>	
		<i>G. Elowson,</i>	
		<i>A. Hedén,</i>	
		<i>J. Johnsson</i> i Thorsberg,	
		<i>A. V. Ljungman,</i>	
		<i>O. V. Vahlén,</i>	
	och	<i>J. E. Wikstén</i>	
	hvar och en	med 134 röster;	

ledamöter i statsutskottet:

	Herr	<i>O. Jonsson</i> i Hof	med	218	röster,
		<i>L. Jönsson</i> i Sandby		218	”
		<i>S. Nilsson</i> i Efveröd		218	”
		<i>P. Pehrson</i> i Törneryd		218	”
		<i>A. Persson</i> i Mörarps		218	”
		<i>N. Petersson</i> i Runtorp		218	”
		vice talmannen <i>A. P. Danielson</i>		202	”
		<i>P. Andersson</i> i Högkil		135	”
		<i>G. Eriksson</i> i Mörviken		135	”
		<i>P. Ersson</i> i Vestlandaholm		135	”
		<i>I. Lyttkens</i>		135	”
och		<i>C. Persson</i> i Stallerhult		135	”

ledamöter i bevillningsutskottet:

	Herr	<i>A. Andersson</i> i Intagan	med	216	röster,
		<i>M. Arhusiander</i>		135	”
		<i>C. W. Collander</i>		135	”
		<i>J. H. G. Fredholm</i> i Stockholm		135	”
		<i>C. Herslow</i>		135	”
		<i>G. Jansson</i> i Krakerud		135	”
		<i>J. Johansson</i> i Noraskog		135	”
		<i>O. B. Olsson</i> i Maglehult		135	”
		<i>S. M. Olsson</i> i Sörnäs		135	”
och		<i>N. Persson</i> i Vadensjö		135	”

ledamöter i bankoutskottet:

	Herr	<i>A. Hansson</i> i Solberga	med	216	röster,
		<i>J. A. Sjö</i>		215	”
		<i>C. A. Bokström</i>		133	”
		<i>A. Gumælius</i>		133	”
		<i>J. Jonson</i> i Frörestorp		133	”
		<i>O. Melin</i>		133	”
		<i>I. Månsson</i> i Trää		133	”
och		<i>J. P. Nilsson</i> i Kägglå		132	”

ledamöter i lagutskottet:

Herr	<i>Folke Andersson</i>	med	214	röster,
”	<i>H. Andersson i Nöbbelöf</i>	”	214	”
”	<i>A. A. Lilienberg</i>	”	214	”
”	<i>J. Andersson i Tenhult</i>	”	131	”
”	<i>O. Erickson i Bjersby</i>	”	131	”
”	<i>J. Mankell</i>	”	131	”
”	<i>P. G. Näslund</i>	”	131	”
och	<i>W. R. Wester</i>	”	131	”

suppleanter i konstitutionsutskottet:

Herr	<i>P. Holm</i>	med	147	röster,
”	<i>N. Wallmark i Smedsbyn</i>	”	133	”
”	<i>A. W. Nilson i Lidköping</i>	”	132	”
”	<i>A. Olsson i Ornakärr</i>	”	132	”
”	<i>A. F. Broström</i>	”	132	”
”	<i>J. Nydahl</i>	”	132	”
”	<i>O. Andersson i Hasselbol</i>	”	132	”
”	<i>J. Bromée</i>	”	132	”
”	<i>A. F. Liljeholm</i>	”	132	”
och	<i>N. Hansson i Berga</i>	”	132	”

suppleanter i statsutskottet:

Herr	<i>A. G. Anderson i Himmelsby</i>	med	168	röster,
”	<i>A. G. Gyllensvärd</i>	”	140	”
”	<i>J. Eliasson</i>	”	140	”
”	<i>L. Norrby</i>	”	138	”
”	<i>O. Andersson i Lyckorna</i>	”	138	”
”	<i>N. Nilsson i Vrängbol</i>	”	137	”
”	<i>C. Andersson i Hamra</i>	”	137	”
”	<i>N. Nilsson i Skärhus</i>	”	137	”
”	<i>Ollas A. Ericsson</i>	”	137	”
”	<i>J. P. Jansson i Saxhyttan</i>	”	137	”
”	<i>P. G. Petersson i Brystorp</i>	”	135	”
och	<i>S. G. von Friesen</i>	”	134	”

suppleanter i bevillningsutskottet:

Herr	<i>Elis Nilsson</i>	med	153	röster,
”	<i>J. Johansson i Stockholm</i>	”	139	”
”	<i>E. Beckman</i>	”	131	”
”	<i>E. Thermanius</i>	”	131	”
”	<i>J. Andersson i Lysvik</i>	”	129	”
”	<i>P. Truedsson</i>	”	128	”
”	<i>A. Henricson</i>	”	128	”
”	<i>H. Eriksson i Elgered</i>	”	128	”
”	<i>P. A. Hellgrén</i>	”	128	”
och	<i>J. H. Andrén</i>	”	128	”

suppleanter i bankoutskottet:

Herr	<i>A. Johansson i Löfåsen</i>	med 137 röster,
”	<i>Frih. W. G. von Schwerin</i>	” 134 ”
”	<i>J. Sjöberg i Bodaryd</i>	” 133 ”
”	<i>M. Andersson i Stigen</i>	” 132 ”
”	<i>J. H. Dieden</i>	” 132 ”
”	<i>P. Pehrsson i Norrsund</i>	” 131 ”
”	<i>J. F. G. Schöning</i>	” 130 ”
och	<i>P. A. H. Stjernspetz</i>	” 129 ”

suppleanter i lagutskottet:

Herr	<i>G. Thestrup</i>	med 185 röster,
”	<i>G. Svanberg</i>	” 132 ”
”	<i>A. Larsson i Flicksäter</i>	” 131 ”
”	<i>N. Åkesson i Sandby</i>	” 131 ”
”	<i>E. Svensson i Carlskrona</i>	” 130 ”
”	<i>E. Olsson i Kyrkebol</i>	” 130 ”
”	<i>J. A. Lundström</i>	” 130 ”
och	<i>S. J. Kardell</i>	” 130 ”

Mellan de ledamöter, hvilka till suppleantplatser erhållit lika antal röster, anställdes lottningar för bestämmande af den ordning, hvori samma ledamöter borde såsom suppleanter ingå; och utföllo dessa lottningar med den ordningsföljd härofvän angifvits.

§ 3.

Justerades protokollsutdrag rörande de i nästförestående paragraf omförmälda val.

§ 4.

Afgåfvos nya motioner af:

Herr *E. J. Ekman*, n:o 3, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändrade bestämmelser i fråga om rätt att utträda ur svenska statskyrkan; och

Herr *L. F. Odell*, n:o 4, om ändring i vilkoren för rätt till handel med vin och maltdrycker å landsbygden;

Herr *Ollas A. Ericsson*, n:o 5, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om införande af obligatorisk undervisning vid rikets allmänna läroverk, seminarier och folkskolor om de rusgifvande ämnenas natur och verkningar;

Herr *P. A. H. Stjernspetz*, n:o 6, om afskaffande af tullen å potatis;

Herr *P. Waldenström*, n:o 7, om skrifvelse till Kongl. Maj:t

med begäran om framläggande af förslag till ändring i § 14 riksdagsordningen;

Herr *J. Jonson* i Fröstorp m. fl., n:o 8, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor inom Skaraborgs län;

Herr *A. F. Broström*, n:o 9, om afskaffande af tullen å potatis och ändring i tulltaxans bestämmelser rörande artikeln fläsk;

Herr *J. Bromée*, n:o 10, om ändring i tulltaxans bestämmelser rörande artikeln fläsk;

Herr *G. Eriksson* i Mörviken, n:o 11, om ändrad lydelse af § 11 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;

Herr *E. Hammarlund*, n:o 12, om ändrad lydelse af § 14 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863;

Herr *Folke Andersson*, n:o 13, om upphörande af frälseräntegares rätt till lösen af skattejord m. m.; och

Herr *J. A. Sjö*, n:o 14, om beviljande af ett statsanslag å 25,000 kronor till nykterhetens befrämjande.

Samtliga dessa motioner begärdes på bordet och bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2,25 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Lördagen den 24 januari.

Kl. 12 på dagen.

§ 1.

Justerades det i kammarens sammanträde den 17 innevarande januari förda protokoll.

§ 2.

Upplästes ett till kammaren inkommet protokoll, så lydande:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet den 23 januari 1891.

Redaktören Carl Magnus Fredrik Erland Gethe hade aflemnat fullmakt, utvisande, att han vid riksdagsmannaval, som den 19

september 1890 hållits i Kalmar stad, blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för en tid af tre år, räknade från och med den 1 innevarande januari; och sedan berörda fullmagt funnits vara i föreskrifven form utfärdad samt vidare granskats af vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, utan att desse mot fullmagten framställt någon anmärkning, beslöts, att protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle meddelas Andra Kammaren, hvarjemte fullmagten skulle till kammaren öfverlemnas för att hållas redaktören Gethe tillhanda.

In fidem

Karl Lindbäck.

Jemte det protokollet lades till handlingarna, beslöts, att den ifrågavarande fullmagten skulle till herr Gethe återställas.

I sammanhang härmed skulle här antecknas, att herr Gethe denna dag intagit sin plats bland kammarens ledamöter.

§ 3.

Herr statsrådet m. m. friherre *Hj. Palmstierna* aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nemligen:

angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

angående gränsreglering mellan Carl Gustafs stads gevärsfaktori och Eskilstuna stad;

angående användandet af militieboställsfondens uppkomna återstående behållning;

angående disposition af en del byggnader och jord, tillhörande förra härads höfdingebostället $\frac{3}{8}$ mantal Hammershög n:o 31 i Kristianstads län; och

angående efterskänkande af viss del af kronans rätt till danarf efter arbetaren Karsten Ekeberg från Hessleberga; äfvensom

Kongl. Maj:ts skrifvelse om förordnande af en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet.

De aflemnade propositionerna och skrifvelsen bordlades till nästa sammanträde.

§ 4.

*Remiss af
statsverkspro-
positionen.*

Föredrogs Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof; och begärdes dervid ordet af

herr friherre Nordenskiöld, som yttrade: Så ovanligt det numera lär vara att beledsaga remissen af Kongl. Maj:ts nådiga

proposition rörande statsverkets tillstånd och behof, med några påminnelser, så skall jag dock denna gång i anledning af densamma anhålla att för några ögonblick få taga kammarens uppmärksamhet i anspråk.

Vid genomgående af 8:de hufvudtiteln finner jag med ej ringa bekymmer — ett bekymmer som helt säkert delas af hvarje naturforskningens målsman i vårt land — att statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet ej heller denna gång behagat fästa något afseende vid kongl. vetenskapsakademiens, jag tror för nionde gången, upprepade framställning om behofvet af ökad utrymme och förbättrade lokaler för riksmusei såväl för forskningen i allmänhet som särskildt för forskningen inom vårt eget land så ytterst dyrbara naturhistoriska samlingar.

Det förhåller sig med denna fråga på följande sätt:

Sedan den nybyggnad för muséet, till hvilken Rikens Ständer vid 1858 års riksdag beviljat nödigt anslag, blifvit fullbordad, ordnades musei samlingar i de nya lokalerna under början af sextio-talet. Muséet erbjöd då ett något så när tillräckligt utrymme ej allenast för de samlingar, som redan funnos, utan var äfven beräknadt att mottaga de tillökningar, som kunde påräknas under en lång följd af kommande år. Men den opåräknadt hastiga, glädjande och välsignelsebringande utveckling inom de exakta vetenskaperna, som vi under det sista fjerdedels seklet bevittnat, äfvensom det friska, kraftiga lif som under denna tid varit rådande inom naturforskningens alla grenar i vårt eget land, hafva medfört en vida hastigare tillväxt af muséets samlingar än som beräknadt var. Detta behjertades också redan för nära tjugu år sedan af Kongl. Maj:t, på hvars förslag 1874 års Riksdag beviljade ett anslag af 250,000 kronor till inköp af den midtemot muséet befintliga egendomen kvarteret Grönlandet södra, "på det att", såsom det hette, "erforderliga nybyggnader för det kulturhistoriska riksmuseets behof måtte kunna på denna tomtplats efter hand uppföras". Några medel till bebyggande af den inköpta tomten begärdes deremot icke vid den ifrågavarande riksdagen. Men muséets utvidgning blef emellertid för hvarje år ett mer och mer trängande behof, i fall vårt land skulle kunna på naturhistoriska forskningsområden fortfarande bland kulturfolken häfda den framstående plats, det derstädes så länge intagit.

Inseende detta ingick akademien, för snart tretton år sedan, den 11 september 1878 till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet med anhållan om proposition till Riksdagen om anslag till bebyggande af åtminstone hälften af den 1874 inköpta tomten. Kongl. svenska vetenskapsakademien — Sveriges första auktoritet på naturforskningens område — vann dock icke något gehör för sin framställning, hvilken förnyades ären 1879 och 1880, ehuru med lika liten framgång som förut. I förmodan att Kongl. Maj:ts obenägenhet att vidtaga några åtgärder för det ifrågavarande ändamålet berodde derpå, att en för stor summa på en gång begärdes, nedsattes 1881 anspråken till ett minimum, i det akademien ingick med begäran om beviljande af anslag till bebyggande

*Reniss af
statsverkspro-
positionen.
(Forts.)*

Remiss af
statsverkspro-
positionen.
(Forts.)

allenast af den del af tomten, som bildade fasad mot Drottninggatan, d. v. s. den del af tomten, som nu i förväntan på den nya byggnaden, upptages af ett långt och fult träplank, som jag förmodar de flesta af herrarna sett och beundrat. Men äfven denna framställning var förgäfvad. Och lika fruktlös blef en förnyad framställning från Sveriges vetenskapsakademi till Sveriges kultusminister påföljande år, 1882. Vid 1883 års riksdag bragtes frågan å bane genom enskild motion. Denna blef väl afslagen, men på ett välvilligt sätt, hvarvid såväl utskottet som en stor del af dem, som deltog i diskussionen om frågan, erkände, att här föreläge ett verkligt behof, som kräfde att afhjelpas. Kanske föranledd häraf, aflät Kongl. Maj:t till 1884 års riksdag en proposition om anslag till bebyggande af den del af tomten som jag nyss omnämnde. Denna proposition afslogs af Andra Kammaren och antogs i den första, men föll i den gemensamma voteringen. Andra Kammarens afslag tyckes hafva berott derpå, att många af dem, som deltog i diskussionen, ansågo frågan om den plats der den påtänkta byggnaden borde förläggas, icke vara tillräckligt utredd, och afslaget beledsagades med så godt som ett löfte derom, att det begärda anslaget framdeles, när enighet vunnits i denna del af frågan, skulle blifva bifallet. Frågan fick derpå hvila vid 1885 års riksdag. Men vid 1886 års riksdag väcktes särskilda motioner i ämnet i båda kamrarna. Då det föregående afslaget varit motiveradt dermed att frågan ej vore tillräckligt utredd, så begärde motionärerna nu, för att vinna någon utsigt dertill, men en ej alltför aflägsen, att muséet för framtiden skulle erhålla nödiga medel för uppförande af den så nödvändiga byggnaden, att ett anslag af 100,000 kronor måtte beviljas för att bilda grundplåten till byggnadsfond för muséet. Äfven detta förslag afslogs, såsom vid begäran om anslag af enskilda motionärer vanligt är, ehuru fortfarande under fullt erkännande deraf, att ett viktigt behof här föreläge. Och nu har vetenskapsakademien ånyo hos regeringen anhållit om proposition till Riksdagen om beviljande af ett anslag af 100,000 kronor till byggnadsfond för muséet. Äfven denna gång förgäfvad.

För 8:de eller 9:de gången har således kongl. vetenskapsakademien vänt sig till vår kultusminister med framställning i en vetenskaplig fråga af yttersta vikt för naturforskningen inom vårt land, och då akademien nu åter gjort det förgäfvad, så kan orsaken dertill ej vara någon annan än den, att antingen den auktoritet, som i detta fall utgjort målsmannen för vetenskapens kraf, ej hos sitt eget lands regering åtnjuter det anseende, som plägar tillkomma dylika auktoriteter inom världens alla kulturländer, särskildt i vår tid, de stora naturvetenskapliga upptäckternas tidevarf, ett anseende som eljest sedan snart halftannat århundrade tillbaka i så rikligt mått kommit henne såväl från eget land som utlandet till del, eller ock att forskningens högste målsmän inom administrationen hafva en mindre klar uppfattning af den tid, i hvilken vi lefva, den tid, då hvarje år kan i sina annaler uppteckna någon ny seger på forskningens fält, som i förr oanad

utsträckning underlättar kampen för tillvaron och bereder helsa och välstånd för millioner.

*Remiss af
statsverkspro-
positionen.
(Forts.)*

Vidare anförde:

Herr Mankell: Då remissen af Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof utgör nästan det enda tillfälle, som under riksdagen erbjudes att uttala sig om budgeten i dess helhet, ber jag, att med afseende derå få göra några korta erinringar.

Jag vågar till en början antaga, att den frihandelsvänliga delen af denna kammare skall i de obemedlade klassernas intresse göra till en af sina förnämsta uppgifter att nedsätta och slutligen helt och hållet afskaffa lifsmedelstullarna, i den mån den dertill eger krafter, och sådant kan ske utan allt för tvära rubbningar i afseende å det finansiella och ekonomiska system, som under de senaste åren hos oss gjort sig gällande. Vid sidan af detta sträfvande går emellertid ett annat, hvilket, då det representeras af Riksdagens mäktigaste parti, icke torde kunna undanskjutas, nemligen afskrifning af grundskatter och indelningsverk.

Båda dessa sträfvanden äro emellertid af den natur, att de i första hand, och innan man hunnit för statsverket uppsöka nya inkomstkällor, kräfvat nedsättning i statsutgifterna. Och det är med afseende hära som jag nu i korthet vill granska den föreliggande statsregleringen för år 1892.

Densamma har, såsom herrarna funnit, nu uppnått en höjd af 96 millioner kr. Ännu under de tre senaste frihandelsåren ökades budgeten blott med något öfver 2 millioner kr., eller från 82,350,000 kr. till 84,700,000 kr.; men under de sistförflutna tre åren har den stigit med icke mindre än 10 å 10 1/2 millioner kr. Riksstaten för det löpande året uppgår till närmare 95,000,000, och nu föreslås den till 96,000,000 kr. Skulle denna statsreglering utan ändring godkännas, hade alltså under den korta tiden af 4 år budgeten ökats med omkring 12 millioner kr., hvilket är en mycket betydlig summa i förhållande till budgetens hela belopp.

Alla känna vi de orsaker, som gjort en sådan ökning möjlig; den har skett af de nya tullarna i allmänhet och lifsmedelstullarna isynnerhet, hvilka till den redan förut på de obemedlade klasserna hvilande och ojemnt tryckande skattebördan lagt en ny tyngd. Tullinkomsterna uppgingo ännu år 1888 ej till högre belopp än 30,700,000 kr.; men nu hafva de ökats till den grad, att de för år 1890 uppgått till icke mindre än 43 millioner. De hafva sålunda stigit med 12 å 13 millioner eller ungefär samma belopp som det, hvarmed statsutgifterna ökats.

I förbigående må det tillåtas mig anmärka, att sistnämnda summa ingalunda representerar hela det belopp, som företrädesvis drabbat de obemedlade klasserna, utan att dertill äfven måste läggas den vinst, som producenterna skulle göra på den nya tulllagstiftningen och hvilken utgjort dess egentliga syftemål samt af mängden antages till lika stor med ökningen i statsinkomsterna.

Remiss af
statsverkspro-
positionen.
(Forts.)

Det första man observerar vid granskningen af föreliggande budgetförslag är att, trots de rikliga statsinkomsterna och de växande öfverskotten, det icke föreslagits någon enda skattelindring, vare sig i form af nedsättning i livsmedelstullarna eller afskrifning af grundskatter och indelningsverk. Vill man nu söka åstadkomma någon sådan nedsättning, bör man undersöka om och på hvad sätt minskning i statsutgifterna skulle kunna ske. Och enligt mitt förmenande skall man då finna, att lyckligtvis åtskilliga af de nu föreslagna utgifterna äro af den beskaffenhet, att de ganska väl kunna uppskjutas, utan att derigenom något viktigare samhällsbehof åsidosättes eller några angelägna arbeten afbrytas, samt utan att man behöfver taga sin tillflykt till någon slags strykning eller någon visnepolitik.

För dessa nedsättningar erbjuder sig i främsta rummet *de extra anslagen*, som jemväl vuxit med ganska stor snabbhet. Under år 1890 uppgingo de blott till 7 1/2 millioner; för innevarande statsregleringsperiod äro de upptagna till 9 1/2 milloner och för 1892 föreslås de till öfver 11 millioner kronor. För min del anser jag, att man på dem ganska väl kunde knappa in ett par millioner, om icke mera, utan att, såsom sagdt, några angelägna behof derigenom åsidosättas. Utan att här vilja ingå i några detaljer, tager jag mig dock friheten hänvisa på åtskilliga militära utgifter, som, då vi af trontalet hört, att ingen fara hotar freden och att våra förhållanden till främmande magter äro tillfredsställande, möjligen skulle kunna fördelas på flera år eller uppskjutas. Må hända man lättast skulle kunna göra dessa besparingar dels på extra anslagen till artillerimateriel för såväl landt- som sjöförsvaret, dels på utgifterna till krigsfartygsmateriel, äfvensom uppskjuta några mindre viktiga fästningsarbeten. Detta öfverlemnar jag emellertid åt de ärade ledamöter af statsutskottet, som denna kammare utsett, att närmare granska, och är öfvertygad om, att de i det hänseendet skola finna det rätta.

En af de egendomligare företeelser, som under senare tid visat sig på det statsfinansiella området, synes mig vara den tendens, som yppat sig att bygga stambanor *med anslag*, sedan man under snart 30 års tid konsekvent tillämpat principen att bygga dem med lånta medel. Denna tendens gjorde sig visserligen gällande redan under de sista frihandelsåren, men då i en måttlig grad, så att, om jag icke misstager mig, ärligen blott en half million afsattes såsom anslag till stambanebyggandet, men den större delen af de penningar, som dertill behöfdes, anskaffades genom lån. Men under de tre sista åren har förhållandet varit annoriunda. För år 1889 anslagos för ändamålet 2,000,000 kr., för år 1890 1,400,000 och för år 1891 icke mindre än 4,665,000 kr., och detta oaktadt regeringen sjelf föreslagit, att blott 2,665,000 kr. skulle utgå i anslag, men de öfriga 2 millionerna anskaffas genom lån. Emellertid har regeringen i den föreliggande statsregleringen följt Riksdagens vink och ganska riktigt föreslagit, att de stambanebyggnader, som nästa år skulle utföras, måtte bestridas *uteslutande* med ett anslag af 4,000,000 kr., utan något lån.

Jag skulle kunna förstå denna företeelse, om Sverige ådragit sig en statsskuld, som öfver hufvud vore af någon större betydighet, om svårigheter yppat sig i afseende på amorteringen, om statskrediten i följd deraf vore rubbad, eller om man verkligen trodde sig följdriktigt kunna anlita utvägen att bygga med blott anslag. Men enligt min åsigt har ingen af dessa förutsättningar inträffat, Sveriges till omkring 260,000,000 kr. uppgående statsskuld är i förhållande till andra länders ganska måttlig, äfven om man inberäknar hypotekslånen. Amorteringen fortgår sin gilla gång, med sjunkande amorteringsprocent och med fördelaktiga konverteringar af lånen; skulle man vilja påskynda densamma, så har man ju den utvägen att, såsom redan skett, anslå en särskild summa till amorteringsprocentens höjande.

*Remiss af
statsverkspro-
positionen.
(Forts.)*

I följd deraf vågar jag påstå, att få länder hafva en så blomstrande statskredit som Sverige, hvilket tillräckligt utvisas genom vilkoren för de lån, vi på senare tiden upptagit. Hvad slutligen beträffar den utvägen att bygga stambanor uteslutande med anslag, så har man icke ringaste utsigt att kunna fullfölja densamma. Jag vill endast påminna om den omständigheten, att redan föregående Riksdag beslöt ett eventuellt inköp af Luleå—Ofotenbanan med icke mindre än 7 millioner kr.; vi veta derjemte, att om denna bana skall fullbordas så att den blir trafikabel, ytterligare 4 millioner erfordras; och skall den fortsättas ända till riksgränsen, hvilket väl måste ske, om man af densamma skall hafva hela det afsedda gagnet, så torde man kunna motse en utgift af 30 millioner kronor. Dertill komma sedan åtskilliga andra jernvägsföretag, som på sista tiden bebådats, med anspråk på statens mellankomst.

Det synes mig därför alldeles omöjligt att konsekvent fullfölja den väg, på hvilken man nu synes vilja inslä. Och säkert är, att skulle man vilja försöka att bygga jernvägar uteslutande med anslag, så komme för statsinkomsterna att öppnas ett ginungagap, som aldrig vore möjligt att fylla. Jag vågar därför antaga, att de, som vilja någon af de skattereformer, jag nyss vidrört, skola vara ense med mig derom, att man bör försöka att ändra signaler i afseende på denna fråga och, om icke i första taget alldeles bortskära de 4 millionerna, hvilket jag helst önskade, åtminstone afslå en del deraf, samt anskaffa den öfriga delen genom lån samt derefter helt och hållet återgå till lånevägen. I förbigående må det tillåtas mig påpeka, att sådant ingalunda kan vara ofördelaktigt för de norrländska jernvägsintressena; ty det *kan* hända, att, om man försöker att bygga endast med anslag, källan för anslagen förr eller senare utsinar; och då blifva dessa intressen vida mindre tillgodosedda, än om jernvägarna företrädesvis eller uteslutande byggas med lån.

Finge man sålunda antaga, att möjligen ett par millioner skulle kunna nedprutas på de extra anslagen, och 4 eller 3 eller åtminstone 2 millioner på anslagen till jernvägsbyggnader, så vore man ett godt stycke på väg med att skaffa utväg till nedsättande af vare sig lifsmedeltullarna eller grundskatterna. Och jag vågar tro,

*Remiss af
statsverkspro-
positionen.*
(Forts.)

att skall något sådant vid denna statsreglering ske, så måste man tillgripa en dylik utväg.

Innan jag lemnar detta ämne, ber jag få fästa uppmärksamheten vid en del af statsverkspropositionen, som jag hittills icke funnit beaktad, åtminstone icke inom pressen, men hvilken synes mig af ganska stor betydelse. Der förekommer på ett ställe i herr finansministerns utlåtande på sidd. 6 och 7 en antydning att *omständigheter kunna inträffa*, som skulle kunna göra det möjligt och rådligt att använda en del af statsöfverskottet för 1890, hvilket eljest enligt gängse plägsed skulle förbehållas för 1893, redan under 1892. Jag vill taga fasta på dessa hans för mig mycket välkomna ord, och i sammanhang dermed äfven på den antydning som förekommer angående en minskning uti kassaförslagsfondens alltför mycket slukande afsättning. Hvilka de omständigheter äro, som han antyder, uttalar han icke, men jag skulle möjligen kunna gissa dem och ifrågasätta, huruvida de icke hafva sammanhang med ytterligare militärutgifter. Emellertid ber jag att för min del få tyda dessa omständigheter på det sättet, att man kunde begagna en del af 1890 års öfverskott till bestridande af sådana utgifter under 1892, hvarigenom skattelindringar möjliggjordes.

Emellertid följer jag icke för mig, att huru mycket man än må kunna pruta på denna och nästkommande statsreglering, så måste förr eller senare den stund inträffa, då nya inkomstkällor måste anskaffas, för den händelse man önskar lifsmedelstullarnas totala afskaffande — med ett belopp af 10 å 12 millioner kronor — och samtidigt ifrågasätta grundskatteafskrifning. *Hvilka* dessa nya inkomstkällor skola vara, tror jag likvisst för närvarande kunna anses utgöra en cura posterior, som väl kan uppskjutas till en följande riksdag. Emellertid ber jag få antyda, hvad som redan nu kan vara lämpligt att taga i öfvervägande, nemligen huruvida icke tullen på utländska spirituosa och viner i nykterhetens intresse kunde höjas för 1892, då franska handelstraktaten den 1 februari tilländagått, och vidare om icke staten skulle kunna förskaffa sig ökade tillgångar genom att förvärfva hela inkomsten af bränvinsbeskattningen, utan att därför kommunerna, landstingen och hushållningssällskapen behöfde blifva lidande, samt slutligen om icke detta räcker, huruvida man ej blir nödsakad att tillgripa ökning af den enda rättvisa skatten, nemligen inkomstskatten eller bevillningen.

Mycket vore ännu i afseende på statsregleringen att tillägga, men jag har kanhända redan allt för länge upptagit tiden, hvarför jag vill sluta med uttalande af en vördsam anhållan till denna kammars medlemmar af både stats- och bevillningsutskotten, att de behagade taga mina här uttalade åsigt i öfvervägande och skänka dem det afseende de förtjena, de förra i rigtning af statsutgifternas nedsättande och de senare i rigtning af lifsmedelstullarnes sänkande eller afskaffande.

Herr Gustafsson: Sistlidne måndag hörde vi på rikssalen, att den statsreglering, som föreligger, är uppgjord under synner-

*Remiss af
statsverkspro-
positionen.
(Forts.)*

ligen gynsamma förhållanden. För min del måste jag dock säga, att jag har en annan mening. Det må vara möjligt, att ur deras synpunkt, som uppgjort denna reglering, den ter sig såsom gynsam, emedan så många stora öfverskott funnits tillgängliga. Men fullkomligt säkert är, att förhållandena varit ytterst ogynsamma för dem, som betalad dessa öfverskott, helst om man tager i betraktande att dessa öfverflödsmillioner tillkommit genom en orättfärdig beskattning på dem, som minst tåla vid dem, nemligen de små i samhället, och detta, till råga på allt, mot det svenska folkets tydligt uttalade vilja. Jag skulle vilja karakterisera dessa öfverflödsmillioner som så kallade samvetspenningar, som man ofta hör talas om; sådana penningar, som man icke gerna vill använda, utan sänder tillbaka till rätter egare. Jag skulle anse att det vore rättast, om dessa öfverflödsmillioner sändes tillbaka till de rätta egarne, d. v. s. till dem man beskattat mot deras vilja, och detta i form af nedsättning eller afskrifning af lifsmedelstullarna. De män, som blifvit valda enligt detta program, hoppas jag också skola kunna ställa sig starka emot de frestelser, som möjligtvis komma att framställas, att använda dessa medel till andra ändamål, och om de vackla, hoppas jag, att inför dem dessa siffror skola taga form af hungerbataljoner, som marschera fram ur landsbygdens kojor och hyddor, ur de svenska kusternas fisklägen, från bergslagernas grufvor, från Norrlands skogar och städernas fabriker, och att från dessa bataljoner skall ljuda maningsropet: detta öfverflöd har tillkommit genom att minska vårt bröd!

Herr talman, jag skall också framlägga några siffror — en del har den näst föregående talaren redan meddelat — till bevis på att jag icke kan finna denna statsreglering uppgjord under gynsamma förhållanden. När vi slå upp statsverkspropositionen, så finna vi, att af 96 millioners inkomst utgöra tullmedlen 38 millioner och bränvinsmedlen $13\frac{1}{2}$ millioner, eller sammanlagdt öfver 50 millioner i indirekta och skatter, som utgå från dem, som minst förmå bära dem, och endast 3,800,000 i bevillning af fast egendom och inkomst, d. v. s. den skatt, som drabbar de förmögna.

År 1888 beräknades tullbevillningen till 29,000,000 kronor, under det den nu, som sagdt, blifvit beräknad till 38,000,000. Den har således på den tiden stigit med 9,000,000 kronor. Men bevillningen af fast egendom och inkomst har under samma tid blott stigit med 200,000 kronor eller från 3,600,000 till 3,800,000 kronor. Jag tror, att dessa siffror äro värtaliga för dem, som vilja förstå denna värtalighet. Tullmedlen beräknades, såsom jag sade, år 1888 till 29,000,000 kronor; de stego 1889 till 30,000,000, 1890 till 36,000,000 och hafva nu, 1891, beräknats till 38,000,000 kronor. I sjelfva verket hafva dessa tullmedel uppgått till högre belopp, men så, som jag sagt, hafva de blifvit beräknade i statsregleringarna. Om jag jemför detta nu föreliggande Kongl. Maj:ts nådiga — syndaregister hade jag så när sagt — denna Kongl. Maj:ts nådiga proposition med föregående års propositioner, finner jag att riksstaten för 1889 slutade på 82,000,000, för 1890 på 92,000,000 för 1891 94,000,000 och att den nu, för 1892 föreslås till 96,000,000

*Remiss af
statsverkspro-
positionen.
(Forts.)*

kronor. Första året således efter det nya systemets införande ökades riksstatens slutsummor med 10,000,000 andra året med 12,000,000 och tredje året med 14,000,000, enligt hvad som nu är föreslaget. Hvert hafva då dessa medel tagit vägen, dessa medel tagna från det fattiga folket hufvudsakligen genom lifsmedels-tullarna? Jag har försökt forska efter dem i de kongl. propositionerna och på andra ställen. Jag har också fått reda på en del. Utgifterna under fjerde hufvudtiteln, som 1889 uppgingo till 20,000,000 kronor, stego 1890 till 21,300,000 och äro nu, 1891, uppe till öfver 23,000,000 kronor. Följaktligen hafva vi der 3,000,000 af dessa hungerpenningar. Går jag till femte hufvudtiteln, voro 1889 utgifterna der under 7,000,000 kronor, 1890 7,600,000 och äro 1891 beräknade till nära 9,000,000 kronor. Der hafva vi således ytterligare 2,000,000. På sjunde hufvudtiteln voro utgifterna 1889 14,836,000 kronor, de hafva stigit 1890 till 16,000,000 och 1891 till öfver 17,000,000 kronor. Der äro således öfver 2,000,000 kronor placerade. På åttonde hufvudtiteln hafva utgifterna, som 1889 voro 12,049,000 kronor, stigit 1890 till 13,000,000 och 1891 till 13,900,000 kronor. Der hafva vi således ytterligare nära 2,000,000 kronor. Går jag vidare till jernvägarna voro utgifterna för dem i riksstaten för 1890 beräknad till 2,000,000 kronor för 1891 till 3,300,000 kronor och äro för 1892 föreslagna till 5,200,000 kronor. Slutligen har man för att betäcka en brist i 1887 års statereglering anslagit $4\frac{1}{2}$ millioner kronor. Resten har gått till den blifvande lyxen på Helgeandsholmen, amorteringar och till förstärkning af statsverkets kassaförlagsfond. Men det var en sak, som jag nästan sökte förgäfvos. Jag kom ihåg de stora löften, som 1888 gäfvos, att dessa öfverskottsmedel skulle användas hufvudsakligen till deras gagn, från hvilka de togos. Huru hafva dessa löften blifvit uppfyllda? För min del har jag icke funnit annat än att i riksstaten för 1891 blifvit uppfördt ett belopp af 100,000 kronor till åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och till sjukkassor, en summa som äfven i denna statsreglering blifvit upptagen. Detta är de stora löftenas lilla resultat. Det är som när berget födde en rätta.

Det är en ful tafla allt detta, men jag har icke målat den sjelf. Det är det nya systemets män, som dragit försorg om målningen. Der ser man den krassa egennyttans mörka bild aftecknad mot en bakgrund af hunger, beskattningens skrikande färger. Denna tafla har redan fått sin vederbörliga kritik genom valen till denna kammare, och jag hoppas att de män, som blifvit valde på programmet af denna kritik, äfven skola fullfölja och fullborda densamma.

Jag skall slutligen be att få uttala den förhoppningen, att de män af denna kammare, som blifvit insatta i statsutskottet, måtte ega mod att säga nej till anslag, som skola bestridas af samvetspenningarna, på det de må kunna reserveras till en blifvande skattelindring och således gifvas tillbaka till rätter egare.

Jag anhåller att detta mitt yttrande må få åtfölja den kongl. propositionen till statsutskottet.

Chefen för kongl. finansdepartementet, herr statsrådet friherre von Essen: Gent emot de anmärkingar, som blifvit gjorda rörande den nu föreliggande statsregleringspropositionen, skall jag be att få anföra några siffror och yttra några ord till svar.

*Remiss af
statsverkspro-
positionen.
(Forts.)*

Att börja med fäste sig en talare vid de synnerligen stora belopp, som såväl i den af Kongl. Maj:t nu framlagda statsregleringspropositionen som vid föregående statsregleringar blifvit uppförda för jernbanebyggnader. Det vore enligt hans åsigt orätt att använda inflytande skattemedel för sådana ändamål; man borde i stället fortsätta att låna. Ja, derom hafva åsigtarna inom riksdagen varit delade under de senare åren, men jag tror, att majoriteten temligen enigt uttalar den mening, att, då tillgångar förefinnas i statskassan, det vore skäl att använda företrädesvis dessa medel till stambanebyggnaderna i stället för att låna. Talaren tyckte dock, som sagdt, att det vore bättre att låna penningar för att bygga stambanorna samt, då öfverflöd i statskassan finnes, öka amortissemensfonden. Men är icke detta detsamma? I det ena fallet skuldsätter man sig icke; i det andra fallet afbetalar man en skuld. I debet och kredit blir resultatet lika. Att på sådana banor, som ej kunna beräknas lemna så stor afkastning eller betala räntorna på upplånta medel så bra som de öfriga, icke nedlägga lånta kapital synes mig hafva goda skäl för sig. Då dessutom stambanebyggandet sker för en sådan landsdel som, om någon, kan anses lida af den tullbeskattning, som förefinnes — jag menar Norrland — torde det ju vara lämpligt att åt denna landsort förskaffa dessa banor så fort som möjligt, oberoende af utländska lån.

Då en jmförelse blifvit gjord mellan nu föreliggande och föregående budgeter, ber jag få nämna att i de senare årens budgeter höjningen till en stor del skett för att utvidga den rörelse, som bekostas af dessa anslag. Om vi sålunda jmföra budgeten för 1889 med den, som nu föreligger för 1892, finna vi, att under den tiden utgifterna för postverket ökats med 845,000 kronor, men inkomsterna hafva också ökats med 1.200,000 kronor. Sammalunda är förhållandet med skogsväsendet, der utgifterna i denna budget äro föreslagna att utgå med 208,000 kronor mer än i budgeten för 1889, men ökningen i inkomsterna är beräknad till 900,000 kronor, hvilket belopp i verkligheten utan tvifvel kommer att stiga. Den mest betydande ökningen i utgifterna vid jmförelse mellan de begge statsregleringarna kommer dock på jernvägsbyggnaderna med 2,000,000 kronor till byggnader och 700,000 kronor till materiel mera än år 1889, hvilka belopp i denna riksstat beräknats utgå af statsmedel.

Sedan kommer en annan väsentlig ökning i den nu föreslagna budgeten vid jmförelse med budgeten för 1889, nemligen den på fjerde och femte hufvudtitlarna, såsom ganska riktigt blifvit anmärkt. Denna ökning utgår på fjerde hufvudtiteln till icke mindre än 2,383,600 kronor. Men jag tror de flesta af kammarens ledamöter icke skola kunna vederlägga de skäl, chefen för landtförvarsdepartementet anført för de hufvudsakliga poster, som der finnas

Remiss af
statsverkspro-
positionen.
(Forts.)

upptagna. De kunna nog bestridas faktiskt genom voteringsssedlarna, men icke med skäl, som gälla för en svensk man. Jag skall icke tillåta mig att, då chefen för landtförsvarsdepartementet sjelf är närvarande, härvid ingå i några detaljer. Då emellertid så väl denna budget, som den af förra Riksdagen antagna, nemligen för 1891, blifvit berörd från flere synpunkter, skall jag tillåta mig göra några jmförelser mellan denna sistnämnda budget och den, som antogs för 10 år sedan. En sådan jmförelse gjordes äfven nyss af en talare, om icke just med budgeten för 10 år tillbaka, så dock med flere föregående års budgeter, och han sade att den oerhörda stegring i inkomsterna, som vunnits genom tullarna, medfört en ofantlig stegring i statsutgifterna. Det är sant. Statsutgifterna hafva från 1881 till 1891 höjts med icke mindre än 22,323,000 kronor. Jag skall be att få ett ögonblick upptaga kammarens tid med att redogöra för de hufvudsakliga poster, hvori denna ökning ligger, och jag tror dessa vara af den beskaffenhet att flertalet af kammarens ledamöter skola erkänna, att de blifvit nedlagda för sådana ändamål, som otvifvelaktigt måste anses hafva gagnat vårt land i väsentlig mån. Emellertid säger man nu, att utgifterna på fjerde hufvudtiteln ökats med en svindlande fart. Hvad nu denna ökning beträffar, utgör den på 10 år, från 1881 till 1891 3,927,200 kronor. Men i denna ökning ingår ett belopp af 1,330,000 kronor till lindring i rustnings- och roteringsbesväret. Detta är en skattelindring. Vidare ingår deri en förhöjning af icke mindre än 819,500 kronor i förslagsanslaget till beväringsmanskapets vapenöfningar, en förhöjning som kräves af Riksdagens beslut om ett ökad antal öfningsdagar för beväringen. Härtill kommer anslaget till anskaffande af underhåll af beklädnads-, beväring-, remtys- samt häst- och sadelmunderingspersedlar vid det berustade kavalleriet, utgörande 205,000 kronor. Äfven detta är en skattelindring likasom ett anslag å 51,000 kronor till indelta arméns beklädnad. Dessa belopp utgöra således tillsammans en skattelindring på 2,405,500 kronor. Hvad som blifvit för verkliga militära ändamål nedlagdt äro de viktiga anslagen till Vaxholms artillericorps, 103,137 kronor, och till trängen enligt Riksdagens beslut 182,940 kronor. Dessutom hafva anvisats 550,000 kronor till artillerimateriel samt 400,000 kronor till förändring af arméns gevär. Alla dessa poster äro af stor vigt och deras beviljande kan icke med fog klandras.

Om jag nu öfvergår till femte hufvudtiteln — jag vågar ej upptaga kammarens tid med att genomgå alla posterna — ingå äfven uti ökningen der, såsom hvar man kan se, högst angelägna poster. Denna ökning uppgår till 2,243,000 kronor under dessa 10 år och bland der förekommande poster ber jag endast få påpeka ökning af anslagen till fartysbyggnad och materiel 1,213,860 kronor samt till flottans öfning 120,000 kronor, för öfrigt uppsättning af värfvade sjömanscorpser 200,000 kronor, lindring i rustning och rotering m. fl. oundvikliga anslag.

På sjetta hufvudtiteln har det för utförandet af nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägstrafik varit en ökning af

800,000 kronor. Men då förut för detta ändamål medel lånades, så har man nu kunnat bestrida dylika utgifter med egna tillgångar. Anslaget till väganläggningar har också blifvit höjdt med 400,000 kronor.

Inom sjunde hufvudtiteln förekommer, som nyss nämndes, höjning hufvudsakligen beträffande postverket, hvars stat blifvit ökad med 2,322,000 kronor men motsvarande ökning har också skett i inkomsterna, uppgående till 2,480,000 kronor. Städernas tolag har haft en ökning af 500,000 kronor, men är å andra sidan betäckt genom inkomst af tullmedlen, och måste följaktligen ur räkningen utgå. En höjning för skogsväsendet har på de 10 åren egt rum med 266,000 kronor. Men skogarne hafva också lemnat en förhöjd arkastning nu mot då med ett belopp af 1,500,000 kronor. Detta anslag torde således kunna försvara sig. Ty när utveckling sker af rörelsen, så krävas också ökade utgifter.

På åttonde hufvudtiteln utgör ökningen på dessa 10 åren 3,117,600 kronor. Höjningen af denna hufvudtitel faller hufvudsakligen på anslagen till folkundervisningen, med 1,350,700 kronor, samt på hospitals underhåll med 150,000 kronor. Detta sistnämnda anslag har ändå varit alldeles otillräckligt, och det måste höjas med 300,000 kronor, för så vida icke anslaget, som är af förslagsanslags natur, skall alltför mycket öferskridas. Vidare förekommer en ökning på anslaget åt de allmänna läroverken af 233,000 kronor och dessutom har beviljats löneförbättring till lärarne med 345,725 kronor — åtskilliga andra poster onämnda.

Å nionde hufvudtiteln, der hela ökningen på de 10 åren utgör 1,109,300 kronor, förekomma ett par poster som sammanlagda uppgå till 1,131,000 kronor. Men dessa ökningar beröra förslagsanslag, nemligen dels under pensionsstaten, anslaget till arméns pensionskassa, som ökats med 525,000 kronor och dels allmänna indragningsstaten, som ökats med 606,524 kronor. Det rör således sådana anslag, som oundvikligen måste utgå efter bestämda grunder.

Utom hufvudtitlarna upptages i riksstaten för 1891, som nyss berördes, 4,665,000 kronor af statsmedel mer än 1881 till bygga af stambanor. Men detta är icke någon ökning i utgifter, ty till det ändamålet lånade man förut. Vidare finnes en ökning till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade jernvägar med 1,300,000 kronor, så att summan af hvad som för jernvägarne utgår utaf statsmedel i nuvarande riksstat uppgår till 5,965,000 kronor.

Dessutom upptages i denna riksstat, utöfver hvad förut i riksstaten fans uppfördt, ett belopp af 250,000 kronor till byggnadsfond för riksdags- och riksbankshus; 170,000 kronor till inlösen af skattefrälseräntor; 100,000 kronor till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande samt 691,000 kronor till förstärkande af statsverkets kassaförlagsfond.

Alla dessa ökningar uppgå sammanlagdt till mer än 22,000,000 kronor, och det är för användandet af dessa medel som jag här i korthet lemnat en redogörelse. Samtliga dessa ökningar hafva blifvit gjorda på grund af beslut, som Riksdagen sjelf fattat, och

Remiss af
statsverkspro-
positionen.
(Forts.)

jag föreställer mig, att om man skulle gå igenom hvarje post och, om Riksdagen hade i sin magt att förändra samt afslå den ena eller den andra posten, som nu utgår ur riksstaten för år 1891, så skulle svårigen några väsentliga ändringar kunna göras, utan att man hindrade och skadade landets utveckling.

Herr Gustafsson: Jag skall be att få göra en liten rättelse, som jag tror vara nödvändig efter det sista anförandet. Herr finansministern talade om de sista tio åren och byggde derpå sin jernförelse. Jag tror icke, att det är lämpligt att medtaga de sju första åren och lägga någon skuld på dem. Den hufvudsakliga eller hela ökningen är enligt min mening att tillägga de senaste tre åren eller under det nya systemets tid. Det hade således i stället för de sista *tio* åren bort beta: de *tre* sista åren. Det var den rättelsen jag ville göra.

Jag vill äfven säga några ord om jernvägsanslagen. Det är med ganska stor förvåning jag sett i statsbudgeten, att det icke är under fjerdre och femte hufvudtitlarna, som de stora extra anslagen förekomma i år. Jag tror dock icke, att viljan har fattats, utan att det varit något annat som gjort, att man nu ej velat komma fram med dem der. Jag förmodar, att man tänkt sig, att den majoritet, som nu finnes, ej skulle vara hågad för sådana anslag, och därför har man kastat de stora summorna på jernvägarna. Ty man har väl tänkt sig, att man på så sätt skulle kunna få med sig några mindre ömtåliga samveten, från den rätta vägen öfver till intressepolitikens irrgångar.

Herr Thermænius: Jag skulle äfven be att få göra en liten anmärkning. Det är icke fråga om någon öfverflödigt statsutgift, utan tvärt om om en för långt drifven sparsamhet. Kongl. jernvägsstyrelsen har begärt ett par smärre anslag för utvidgande af restaurationslokalerna vid Gnesta och Hallsbergs stationer. Dessa båda poster har styrelsen begärt icke endast i år, utan äfven under föregående statsreglering. Men regeringen ansåg, då som nu, att med ifrågavarande byggnader borde tills vidare anstå. Då jag har haft särskildt tillfälle att taga närmare kännedom om den ena lokalen, har jag kommit till den åsigten, att denna sparsamhet icke är på sin rätta plats. Såsom tvifvelsutän många af de kamrarnas ledamöter, hvilka varit i tillfälle att resa vestra stambanan ned, kunnat iakttaga, är andra klassens restaurationslokal utomordentligt trång. Vore det bara fråga om tillfälle att på stående fot taga en s. k. smörgåssexa, ginge det väl ändå an. Men då det blir fråga om att äta en ordentlig middag, då man behöfver stöd för att placera sin tallrik, tror jag, att ingen enda, som passerat denna väg, kan neka till, att hvad styrelsen föreslagit, är i hög grad behöfligt. Hvad tredje klassens restaurationslokal angår, har jag icke varit i tillfälle att sjelf taga närmare reda på förhållandena, men jag vet, att jernvägspersonalen vid stationen är ganska talrik; och då dertill kommer, att stationen ej sällan passeras af båtsmän och volontärer m. fl. statens tjenstemän,

hvilka intaga sina måltider i nämnda matsal, så är tydligt att äfven denna lokal är alldeles för liten. Det hade därför varit önskligt, att jernvägsstyrelsen fått sin vilja fram i denna sak, helst det endast varit fråga om ett så jämförelsevis ringa belopp som 52,000 kr. Jag ber, att denna min anmärkning måtte få åtfölja den kongl. propositionen.

*Remiss af
statsverkspro-
positionen.
(Forts.)*

Härmed var öfverläggningen slutad, och blef den kongl. propositionen, jemte de i anledning af densamma nu afgifna yttranden, hänvisad till statsutskottet.

§ 5.

Föredrogs och lades till handlingarne den till kammaren inkomna berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit.

§ 6.

Härefter föredrogs, hvar efter annan, de på kammarens bord hvilande motioner, dervid i ordningen först förekom herr *E. Beckmans* motion n:o 1, med förslag till lag om val till Riksdagens Andra Kammare. *Ang. remiss af en motion.*

Herr talmannen lät uppläsa det i motionen framställda yrkande tillika med det deri framlagda lagförslag, och begärdes ordet därefter af

Herr Sven Nilsson, som yttrade: Jag har icke kunnat följa uppläsningen af förslaget, därför att kammaren icke under tiden var tillräckligt tyst. Men så vidt jag kunnat uppfatta meningen, så är det den, att motionären önskar motionen remitterad till lagutskottet, eftersom han föreställer sig att den vallag, som han föreslår, skulle vara af civillags natur och stå vid sidan af grundlagen. Men så vidt jag kan förstå, går motionärens förslag egentligen ut på att ändra eller göra tillägg till gällande grundlag, och därför kan jag icke finna annat än att motionen bör öfverlemnas till konstitutionsutskottet, som vid behandlingen har att tillse hvad som kan föranleda ändringar i riksdagsordningen eller om något i förslaget bättre lämpar sig för ändring af kommunallagen. Jag kan icke finna lämpligt att lagutskottet skall behandla en motion, som rör förändring i grundlagen. Det är möjligt att jag misstagit mig, därför att jag icke kunnat följa med uppläsningen i dess helhet, men så, som jag uppfattat saken, blir mitt yrkande att motionen remitteras till konstitutionsutskottet.

Härefter anförde:

Herr Beckman: Då jag anser det vara af ganska stor principiell vikt, att en motionär icke utan tvingande orsak ser sig hindrad från att få en motion, som han önskar remitterad till

Ang. remiss
af en motion.
(Forts.)

något särskildt uppgifvet utskott, dit hänvisad, så ber jag att få framföra de skäl, som legat till grund för min önskan att motionen måtte blifva till lagutskottet remitterad.

Vid 1887 års riksdag tillät jag mig väcka förslag om en skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran att Kongl. Maj:t ville utarbета och till Riksdagens pröfning framlägga förslag till en vallag. Denna min motion hänvisades till tillfälligt utskott. Men då min uppfattning är, att en lag sådan som denna bör vara af civillags natur, anser jag att den förberedande behandlingen af detta ärende rätteligen bör verkställas af *lagutskottet*. Enligt denna min uppfattning fann jag mig, såsom jag nämnt i motionen, nödgad att nu utarbета ett fullständigt förslag till vallag. Jag har genom detta förslag icke åsyftat någon som helst *ändring* i grundlag. Och jag har således icke heller, så vidt jag kan finna, der sammanfört mål af olika beskaffenhet. Ty jag har endast åsyftat sådana bestämmelser, som visserligen för valmännen och valförrättarne äro af synnerlig vikt, men som dock icke äro af den betydelse, att de kunna försvara sin plats i grundlagen. Dessa bestämmelser har jag ansett böra sammanföras i en särskild *vallag*. Denna vallag måste på många punkter tangera grundlagen, det kan icke förnekas. Detta ligger i sakens natur, det kan icke undvikas. Om mitt förslag gälde ändringar i grundlag, vore det ju alldeles ostridigt, hvart det skulle remitteras, nemligen till konstitutionsutskottet. Men här har, jag upprepar det, syftet *icke* varit att ändra grundlagen, utan här har en motionär velat underställa lagutskottets pröfning ett lagförslag, som efter hans mening är af civillags natur. Skulle det i detta förslag insmugit sig något som icke är af civillags natur, så är det utskottet, som sedan förslaget dit remitterats, eger att i enlighet med föreskriften i 53 § regeringsformen »utarbета» detsamma. Utskottet må ju då taga bort, hvad som bör bort genom att helt enkelt draga ett streck deröfver. Men utskottet *bör* utarbета förslaget, om det gillar syftet; och till utarbetandet hör äfven att borttaga och utsofra sådant, som icke anses stå väl tillsammans med den legislativa naturen hos det hela.

Då emellertid nu förslag blifvit väckt att remittera motionen till konstitutionsutskottet, vill jag icke deremot opponera mig, om det befinnes vara öfverensstämmande med kammarens mening. Det är tydligt, att en sådan lag som denna måste komma i nära beröring med åtskilligt som tillhör konstitutionsutskottets behandling, och som är af verkligt grundlagsenlig natur. Och en vallag bör ju alltid närmast erhålla karakteren af en konstitutionel stadga. Jag skall derfor, som sagdt, på intet vis motsätta mig motionens remiss till konstitutionsutskottet, i fall den grundlagsenligt *kan* dit remitteras, utan skall jag för detta fall be att få taga tillbaka det i motionen framställda yrkandet om remiss till lagutskottet.

Herr Hedin: Om man skulle så vilja, finnes naturligtvis icke något teoretiskt hinder emot att i sjelfva grundlagen inrymma

alla de af herr Beckman föreslagna vallagsbestämmelserna eller andra dermed likartade, men utan tvifvel vore det af två skäl synnerligen olämpligt. Det ena, att man derigenom skulle i vår kortfattade riksdagsordning införa en del detaljer af en i förhållande till dess öfriga innehåll synnerligen otymplig beskaffenhet. Det andra skälet är att, om erfarenheten snart komme att visa, att en eller annan af de nya detaljbestämmelserna, måhända af underordnad beskaffenhet, behöfde ändras, man då borde kunna slippa ifrån att anlita den vidlyftiga omgång, som är förenad med en grundlagsförändring. Så till vida har en särskild vallag skäl för sig. Nu tror jag för min del, att grundlagen icke lägger något hinder i vägen för att remittera herr Beckmans motion till lagutskottet, men jag håller före, att det skulle vara otjenligt, emedan det kunde inträffa kollission mellan de på olika håll utarbetade bestämmelserna, å ena sidan dem som lagutskottet skulle vilja föreslå i en vallag, å andra sidan de förändrade grundlagsstadganden, som vallagen förutsätter, men med hvilka lagutskottet icke eger taga befattning och rörande hvilka det är urständsat att annorlunda, än måhända i en motivering, antyda hvad det under arbetet på en vallag kunde hafva funnit behöfligt. Jag tror därför, att rätta utvägen vore att frågan remitteras till konstitutionsutskottet, och att konstitutionsutskottet föreslår en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran att Kongl. Maj:t ville framlägga på samma gång förslag till ändringar i grundlagen och till de bestämmelser, som derutöfver må erfordras och som lämpligast inrymmas i en särskild vallag. För mig är det sålunda klart att rätta vägen är att remittera frågan till konstitutionsutskottet.

Då jag under föregående dagar enskildt nämnt, att detta vore min åsigt, har jag mötts af den förundrade frågan: kan konstitutionsutskottet handlägga några andra lagstiftningsfrågor än grundlagsändringar? Ja, utan tvifvel kan konstitutionsutskottet det; om, såsom jag förmodar, det torde verka mera bevisande att andra draga prejudikat från en tid, då utan tvifvel fullt ut så säkra grundlagstolkare sutte i riksdagen som nu, skall jag anföra några sådana, som synas mig afgörande. Jag vill icke fästa någon så synnerlig vikt vid den omständigheten, att det är konstitutionsutskottet, som utarbetat den i regeringsformens 106 § föreskrifna lag om ansvar för Konungens rådgifvare, hvilken är en verklig kriminallag, ty man skulle kanske göra den invändningen att detta skedde vid det nya statsskickets grundläggning, då dess former icke hunnit stadga sig, hvaremot dock må erinras, att den nu gällande ansvarighetslagen utarbetades först *sedan* regeringsformen trädte i kraft. Ej heller skall jag mer än i förbigående erinra om, att instruktionen för justitieombudsmannen tillkom på alldeles samma sätt, och att, när vid 1828—30 årens riksdag meningskiljaktighet uppstod, huruvida ändringar i justitieombudsmannens instruktion borde handläggas af lagutskottet eller konstitutionsutskottet, den senare meningen blef gällande, intill dess mom. 2 och § 33 af riksdagsordningen blifvit ändrad i konstitutionsutskottets

Ang. remiss
af en motion.
(Forts.)

dittillsgifvande befattning med granskningen af justitieombudsman-
embetsförvaltning öfverflyttats till lagutskottet.

Det torde ej vara glömdt, att många, hvilkas mening nog för-
tjenar att beaktas, under det nuvarande riksdagsskicket hållit före
att kommunallagstiftningsfrågornas handläggning rättast bort öfver-
lemnas, ej till lagutskottet, utan till konstitutionsutskottet.

Såsom alldeles analoga med den nu förevarande frågan skall
jag påpeka två exempel från 1853—54-årens riksdag. Sedan Riks-
dagen antagit till hvilande att afgöras vid nästa riksdag ett till-
lägg till 28 § regeringsformen, om rättighet för Kongl. Maj:t att
i den ordning och på de vilkor, som skulle komma att bestämmas
genom särskild af Kongl. Maj:t och Riksdagen stiftad lag, upp-
taga utländsk man till svensk medborgare, väcktes på riddarhuset
af grefve Gustaf Lagerbjelke motion om en skrifvelse till Kongl.
Maj:t med anhållan att förslag till en sådan lag, eller om ord-
ningen och vilkoren för utöfvandet af Kongl. Maj:ts rätt att upp-
taga utländsk man till svensk medborgare, måtte vid början af
nästa riksdag framläggas. Denna motion remitterades till kon-
stitutionsutskottet, som i sitt memorial n:o 55 tillstyrkte en skrif-
velse, hvilken också blef af Riksdagen antagen och ledde till fram-
läggande från Kongl. Maj:ts sida af det förslag, som återfinnes i
vår nu gällande naturalisationslag. Vid samma riksdag, 1853—54,
hade till hvilande antagits ett förslag om att tillägga ett nytt
moment till 17 § i regeringsformen innefattande stadgande om en
s. k. regeringsrätt, åt hvilken med vissa undantag skulle upp-
dragas utöfningen af Kongl. Maj:ts administrativa domsrätt. Sedan
förslaget af Riksdagen antagits till hvilande att afgöras i behörig
ordning vid nästpåföljande riksdag, väcktes på riddarhuset af
grefve Gustaf Lagerbjelke motion, att Riksdagen måtte till Kongl.
Maj:t ingå med anhållan att Kongl. Maj:t ville vid början af på-
följande riksdag framlägga förslag till stadga om utöfningen af
domsrätten i de administrativa besvärsmålen. Motionen hänvisa-
des, i likhet med den jag nyss nämnde, till konstitutionsutskottet,
som till rikets ständer afgaf förslag till skrifvelse, som ock vid
påföljande riksdags början framlade förslag till stadga angående
regeringsrätten. Detta ledde ej till något resultat, enär det hvil-
ande förslaget om ett tillägg till § 17 regeringsformen vid 1856
—58 års riksdag blef förkastadt.

Dessa exempel äro, såsom jag nyss tillät mig att säga, all-
deles analoga med den fråga, som genom herr Beckmans motion
blifvit bragt å bane. Herr Beckman har påpekat, att de vallags-
bestämmelser, som finnas i grundlagen, icke äro tillräckliga utan
att flere sådana behövas, men att — och härutinnan är jag med
hon om ense — det icke kan vara lämpligt att belamra grundlagen
med hela den följd af detaljbestämmelser, som tilläfventyrs kunna
befinnas erforderliga, derest man vill förebygga de olägenheter, som
de nu gällande förskrifternas ofullständighet förorsakat. Det synes
mig alldeles naturligt, att om en vallag särskild finnes vara behöf-
lig, den bringas till stånd i samma ordning, som när det var fråga
om stadga för regeringsrätten eller lag om ordningen och vilkoren

för Kongl. Maj:ts utöfning af rätten att till svenske medborgare upptaga utländske män. Här hafva vi tvenne prejudikat — för att icke upptaga kammarens tid skall jag förbigå några andra hithörande omständigheter — hvilka synas mig alldeles afgörande. På grund af dessa skäl skall jag anhålla om proposition på det yrkandet, att kammaren ville till konstitutionsutskottet hänvisa herr Beckmans nu föredragna motion.

Ang. remiss
af en motion.
(Forts.)

Herr vice talmannen Danielson: Efter den uppläsning af motionärens lagförslag, som nu egt rum och, så vidt jag deraf kunnat finna, innehåller detsamma detaljbestämmelser rörande det närmare ordnandet af förhållandet vid riksdagsmannaval, och, som vi veta, vår lagstiftning för närvarande innefattar endast i grundlagarna några bestämmelser om riksdagsmannaval, så tycker jag, att denna motion hör till konstitutionsutskottet; och om skäl förefinnes, att en sådan vallag bör komma till stånd, så bör en pröfning från det hållet af motionen ega rum. Jag instämmer därför med dem, som yrkat, att denna motion bör remitteras till konstitutionsutskottet, och tror, att detta är rätta vägen, om man vill komma till målet.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad och efter af herr talmannen i sådant afseende gifven proposition, hänvisades den ifrågavarande motionen till behandling af konstitutionsutskottet.

Af öfriga bordlagda motioner hänvisades

herr *E. Beckmans* motion, n:o 2, till konstitutionsutskottet;

herr *E. J. Ekmans* motion, n:o 3, till lagutskottet;

herr *L. F. Odells* motion, n:o 4, till tillfälligt utskott;

herr *Ollas A. Ericssons* motion, n:o 5, till tillfälligt utskott;

herr *P. A. H. Stjernspetz'* motion, n:o 6, till bevillningsutskottet;

herr *P. Waldenströms* motion, n:o 7, till konstitutionsutskottet;

herr *J. Jonsons* i Fröstorp m. fl:s motion, n:o 8, till bankoutskottet;

herr *A. F. Broströms* motion, n:o 9, till bevillningsutskottet;

herr *J. Bromées* motion, n:o 10, till bevillningsutskottet;

herr *G. Erikssons* i Mörviken motion, n:o 11, till lagutskottet;

herr *E. Hammarlunds* motion, n:o 12, till lagutskottet;

herr *Folke Anderssons* motion, n:o 13, till lagutskottet; samt

herr *J. A. Sjö's* motion, n:o 14, till statsutskottet.

§ 7.

Hänvisades till bankoutskottet Riksdagens år 1890 församlade revisorers berättelse angående riksbanken.

§ 8.

Till statsutskottet hänvisades Riksdagens år 1890 församlade revisorers berättelse om granskningen af riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning.

§ 9.

Efter föredragning vidare af justitieombudsmannens till innevarande riksdag afgifna embetsberättelse hänvisades densamma till lagutskottet.

§ 10.

Följande nya motioner anmäldes, nemligen af:

herr *O. Erickson* i Bjersby, n:o 15, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

herr *O. B. Olsson* i Maglehult, n:o 16, om ändring i gällande bestämmelser i fråga om rösträtt vid kommunal- och kyrkostämmor;

herr *J. Eliasson* m. fl., n:o 17, om nedsättning i grundskatterna samt lindring af rustnings- och roteringsbesvären;

herr *L. P. Mallmin* m. fl., n:o 18, om beviljande af ett förslagsanslag å 20,000 kronor till förekommande af smittosamma sjukdomars spridande bland indelta kavalleriets hästar m. m.

herr *O. Melin* m. fl., n:o 19, om beviljande af statsanslag för anläggning af jernväg från Borås till Göteborg.

herr *C. J. Bladh*, n:o 20, om ändrad lagstiftning angående försäljning af maldrycker å landsbygden; och

n:o 21, om ändrad lydelse af § 7 mom. 1 i förordningen angående försäljning af brännvin m. m. den 29 maj 1885.

herr *J. A. Sjö*, n:o 22, om trettio procent nedsättning i grundskatterna och motsvarande lindring i rustnings- och roteringsbesvären; och

n:o 23, om anvisande af statsanslag till låneunderstöd för bygande af jernväg från Elmhult till Emmaboda;

herr *J. A. Aulin*, n:o 24, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om framläggande af förslag till lag om skydd för industriella mönster och modeller;

herr *J. Johnsson* i Thorsberg, n:o 25, om ändring i bestämmelserna angående maldryckers tillhandahållande vid stationer å statens jernvägar;

herr *R. Gustafsson*, n:o 26, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag om införande af progressiv arfskatt;

herr *O. A. Brodin*, n:o 27, om upphäfvande af tullen å fartyg; och

n:o 28, om upphäfvande af tullen å materialier för byggande och reparation af fartyg;

herr *Lasse Jönsson* m. fl., n:o 29, om 20 procent nedsättning i grundskatterna och motsvarande lindring i rustnings- och rote ringsbesvären;

herr *S. J. Kardell* m. fl., n:o 30, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om anordnande äfven vintertiden af nattåg på norra stambanan.

Samtliga dessa motioner blefvo hvarefter annan bordlagda.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>L. A. Eklund</i> från Norrköping under	5 dagar fr. o. m. d. 26 dennes,
<i>P. A. Stjernspetz</i>	14 " " 25 "
och herr <i>F. G. Janson</i> i Carlshed	14 " " 28 "

§ 12.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 7 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.